

**Akademik Beqir META - Drejtor i Institutit të Historisë,
Tiranë**

**FJALA E MBYLLJES SË PUNIMEVE TË KONFERENCËS
SHKENCORE “SHQIPTARËT GJATË LUFTËS SË DYTË
BOTËRORË”**

**Të nderuar studiues,
Të nderuar familjarë, miq, kolegë e studentë,**

Më lejoni të shpreh mendimin tim duke thënë që kemi zhvilluar një konferencë shumë të mirë. Ka pasur kumtesa shumë interesante, dhe dua ta përgëzoj drejtorin e ri të Institutit të Historisë së Prishtinës bashkë me kolegët e tij që kanë bërë një punë shumë të madhe për ta përgatitur konferencën, sepse e dimë të gjithë se përgatitja e një eventi të tillë është një punë delikate dhe e vështirë.

Dua të theksoj, se përsa i përket konferencave, ne duhet të jemi shumë korrekt. Ndonjëherë të shtyn presioni dhe nevoja për të organizuar një aktivitet, për shkak të përkujtimit të ndonjë përvjetori, lëshohet pe në kurriz të cilësisë. Kjo nuk

duhet të ndodhë. Të ftuarit në konferencë duhet të kenë një standard të përcaktuar. Në këtë konferencë, pati dhe disa studiues të ri e doktorantë që përgatitin ndërkohë doktoraturat. Në referimet e tyre kishte elementë pozitivë por duhet synuar më tepër. Me këtë nënkuptoj që udhëheqësit e këtyre doktorantëve të jenë shumë të kujdesshëm në momentet e paraqitjes së kumtesës. Pra, kumtesat duhet të jenë të kontrolluara me qëllimin e mirë, që studiuesit e rinj të arrijnë sukses, sepse kanë nevojë shumë që në hapat e parë të bëjnë kumtesa të thella dhe jo thjesht kumtesa me regjistrim faktesh etj.

Nga ana tjetër, dua të theksoj, se që të përgatitësh një kumtesë, normalisht duhet të kesh bërë një hulumtim të ri, ose të kesh zbuluar një ose disa dokumente të reja të rëndësishme, që çojnë në një konkluzion të ri, ose kumtesa duhet të jetë pjesë e një studimi të thelluar siç janë monografite, artikujt kërkimorë të papublikuar. Në rast se shkelen këto kritere dhe humbet risia, që është elementi thelbësor i potencës dhe kërkimit shkencor, sigurisht kumtesa bëhet monotone, është një përsëritje e vetvetes apo e pikëpamjeve të të tjerëve dhe, sigurisht, që nuk i shërben konferencës. Unë do të thoja se kjo konferencë pati avantazhin se shumica dërmuese e pjesëmarrësve solli gjëra të reja, prandaj është e vlefshme dhe e suksesshme. Për sa i përket studiuesve të rinj, do të thoja që ata mund të mbajnë referate vetëm në rast kur kanë ecur përpara me studimet e tyre doktorale dhe kur udhëheqësit e tyre e kanë licencuar aftësinë e tyre për të mbajtur një kumtesë mbi bazën e arritjeve në kërkimin shkencor. Por, edhe për kolegët tanë që janë shumë profesionistë dhe me shumë eksperiencë, sigurisht që do të duhej të mos mbeteshin te po i njëjti nivel i konstatimeve dhe i realizimeve të tyre të mëparshme. Duhet patjetër diçka e re mbi atë çka kanë

analizuar deri në momentin e mbajtjes së kumtesës. Nëse do ta bëjmë këtë një kërkesë ndaj vetes, dhe komisionet organizative t'i kërkojnë këto kritere në mënyrë rigoroze, konferencat do të jenë padyshim të suksesshme.

Desha të them tani, pasi i dëgjova të gjitha kumtesat, se konstatoj me kënaqësi se ne si historianë do të bëjmë historinë e historisë, apo historinë e historiografisë. Në qoftë se do të shikonim vetveten tonë përpara një dekade apo dy dekadash, ne aktualisht jemi jo vetëm shumë më të thellë shkencërisht, më të thelluar në kërkimin tonë dhe në argumentet tona, por po fillojmë të puqemi dhe më shumë në çështje dhe teza ku kishte pak konvergencë. Kjo është e logjikshme sepse serioziteti dhe thellimi i kërkimit shkencor, shtimi i argumenteve dhe heqja e dozave politike nga çdo lloj krahu, sigurisht që do të çojnë te kjo konvergencë. Natyrisht që nuk do të ketë konvergencë absolute, do të ketë çështje të diskutueshme, por nuk do të ketë kaq çështje divergjente siç kemi pasur në historiografinë dy dekada më parë. Nga ky këndvështrim, si edhe për faktin që po vërehet largimi i historianëve nga përplasjet për arsye jo parimore, konferencën e konsideroj një arritje të suksesshme.

Midis historianëve ka një shumicë që bëjnë një punë shumë të madhe, të vlefshme e të lodhshme, ndonëse ende jo dhe shumë e vlerësuar. Kështu që, ne duhet të jemi të kujdesshëm, kur e dimë se ka edhe të tjerë që përpiqen t'i bien më anash gjërave, e sigurisht me dashamirësi, me kujdes e korrektësi mund të mbahen qëndrime kritike në këto raste me qëllim që të shmangen prodhimet jo të mirëfillta kërkimore. Gjithsesi, kur ne analizojmë historiografinë, ne analizojmë punën e historianëve profesionistë. Ata janë pjesa kontributore reale në historiografi. Kjo pjesë që kontribuon në zhvillimin e historiografisë, duhet të jetë solidare, për të ruajtur standarde të larta në studimet dhe

botimet që mbajnë vulën e historiografisë shqiptare.

Desha të përgëzoj me këtë rast, drejtorin e ri të Arkivave të Shqipërisë, i cili me të vërtetë dëshmoi një vizion, me angazhim e tij për të lehtësuar punën hulumtuese të historianëve. Jo gjithnjë, arkivi është trajtuar si kontributor për shoqërinë dhe shkencën, çka ka vështirësuar punën e historianëve dhe studiuesve për shfrytëzimin e dokumenteve.

Kështu qasja e drejtorit të Arkivit, me studiuesit për zhvillimin e studimit dhe hulumtimit i bën mirë shkencës, por edhe reputacionit të arkivave, në fund të fundit i bën mirë shoqërisë. Lehtësitë e punës në arkiva do të ndihmojnë në nxjerrjen e fakteve të reja dhe produkti i historianëve do të shëmojë me shp[ejt arritje të reja. Duhet të ecim gradualisht edhe në fushën e arkivave në një hap me botën e qytetëruar. Sigurisht që arkivat evropiane, të cilat ne i njohim mirë, kanë një standard të jashtëzakonshëm, por me vullnet e dëshirën e mirë atyre mund t'u ofrohen dhe Arkivi Qendror i Shqipërisë dhe arkiva të tjera të institucione tona.

Në mbyllje, më lejoni t'ju rekomandoj, që këto referate të përgatiten nga autorët për botim deri në muajin dhjetor. Të më lejojnë të rinjtë t'u tërheq vëmendjen që referencat të paraqiten të plota dhe korrekte, sepse referenca është pasaporta e punës shkencore dhe e seriozitetit shkencor.

Duke përfunduar ju falënderoj për kontributin dhe për vëmendjen e studiuesve dhe dëgjuesve që kanë qenë këtu. Shpresoj të kemi aktivitete të tjera të përbashkëta edhe më të mira, me qëllim të shtojmë gjithherë hapa të vogla në zhvillimin e shkencës dhe në sqarimin e çështjeve të ndryshme të historisë sonë kombëtare.

Ju faleminderit!